

Problémák és kérdések

- A projekt kiinduló alapelve volt, hogy nemzetközi szabványokat akarnak követni. Gyakran azonban nagyon nehéz ragaszkodni ehhez az elvhez, könnyebb saját megoldást alkalmazni. A helyes egyensúly megtalálása nem könnyű.
- Problémákat okoz a tárgyszavak és az osztályozás közötti kapcsolat meghatározása. Nagyon nehéz elmagyarázni a különbséget a könyvtárosoknak, akik gyakran érzik úgy, hogy túl sok felesleges munkára kényszerítik őket.
- Meg kell találni a módját, hogy mi legyen azokkal az új tárgyszavakkal, amelyeknek a kidolgozásába nagy energiákat fektettek, és később kiderült, hogy csak egyetlenegy esetben használták őket.
- A kulturális különbségek nagy kihívást jelentenek, különösen amelyek a politikával, a kultúrával vagy a vallással kapcsolatosak. Bizonyos esetekben lehetetlen követni az LCSH gyakorlatát, pl. nem lehet a szociáldemokráciát átutalni a szocializmushoz. Svédországban ezek még csak nem is szinonimák. Ugyanakkor azonban sok az egyedi, pl. a lappföldi kultúrával kapcsolatos fogalom.

- Mivel ez a projekt a web világában született, minden szabályzat és útmutató a weben érhető el. Jó ez vagy rossz? Nemrégiben jöttem rá, hogy nyomtatott formában is ki kell adni a tárgyszójegyzéket, mert enélkül vannak, akik nem vesznek tudomást a létezéséről.

A jövő

- Az elkövetkező időben újabb tárgykörökben kell kiegészíteni a jegyzéket, főleg a zenei és irodalmi műfajok tekintetében.
- Tervbe van véve egy FAST projekt beindítása az internetes források számára.

/LETH, Pia-BERG, Ingrid: Subject indexing in Sweden – the creating of a national system based on international standards in a country that often wanted to go its own way. = World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council. 22-27 August 2004, Buenos Aires, Argentina. http://www.ifla.org/IV/ifla70/papers/041e-Leth_Berg.pdf

(Varga Katalin)

Vállalati szakkönyvtárosból közkönyvtáros

Személyes beszámoló arról, miért váltott át a szerző egy távközlési szakkönyvtárból 15 év után egy közkönyvtárba.

A közkönyvtárak viszonylagosan biztonságosabb környezetet nyújtanak még nehéz időkben is. A vállalati szakkönyvtáros a gazdasági körülmények következtében nagyobb változásoknak van kitéve, s állása sincs biztonságban. A szakkönyvtárban kétségtelenül magasabbak a fizetések, ezt azonban ellensúlyozza az előnyösebb egészségbiztosítás, nyugdíjazási rendszer, szabadságolás és betegszabadság a közkönyvtárakban.

A fő vonzerő azonban a nyilvános tájékoztató pultnál végzett munka. A szakkönyvtár „fülkéjéből” az e-mail és a telefon jelenti a kapcsolatot a külvilággal, a közkönyvtárban viszont a könyvtáros személyes kapcsolatban áll a használóval. Az egy szakterületen való jártasság helyett az általános tájékozottság válik fontossá, hiszen a befutó kérdések változatossága végtelen. S talán könyvtáros felkészültségére is nagyobb szükség van egy közkönyvtárban, látva milyen nagy segítségre szorul-

nak az olvasók. (Egy vállalatnál majdnem mindenki rendelkezik többé-kevésbé az elektronikus eszközök, az internet használatához szükséges készségekkel, egy közkönyvtárban a könyvtárosnak személyes örömet okoz, ha ezekre megtaníthatja az idősebb és fiatal látogatókat.)

Kihívást jelent a szakkönyvtáros számára egy közkönyvtárban a munkastílus eltérő jellege: szigorúan megszabott munkaidő, nyitvatartási órák, költségvetési korlátok, néhány költséges tájékoztatói eszköz és az adatbázis hiánya stb.

Mielőtt azonban valaki átváltana, célszerű önkéntesként vagy részidőben belekóstolni a közkönyvtárban folyó munkába. Így könnyebb az átmenet. Viszont boldogságot jelent, hogy valaki ismét könyvtárosnak hívhatja magát információs szakember vagy irodalomkutató helyett.

A közkönyvtárak számára is előnnyel járhat vállalati szakkönyvtárosok alkalmazása. Jobban értenek az elektronikus források használatához, az interneten való kereséshez. Azok a közkönyvtárak,

amelyek virtuális (tehát nem a helyszínen igénybe vehető) tájékoztató szolgáltatást is nyújtanak, észre fogják venni, hogy szakkönyvtárosok szívesen vállalkoznak erre a munkára. Mivel a szakkönyvtárakban nagy a stressz, és rövidek a határidők, a szakkönyvtáros könnyen megtalálja helyét a forgalmas közkönyvtári tájékoztató pultoknál. A szakkönyvtárosok ugyancsak értenek a marketinghez, az igényfelméréshez, az elektronikus kommunikációhoz, a szolgáltatások propagálásához – mindez hasznos lehet a közkönyvtárakban is, különösen a városi tisztviselőkkel, felügyelőbizottsági tagokkal való tárgyalások és a pénzbeszerzési akciók során.

Mindenesetre a munkahelyet váltó szakkönyvtárosnak célszerű felfrissíteni szaktudását, különösen ami a nyomtatott tájékoztatási forrásokat illeti. Meg kell ismerkednie a változatos használói közösséggel is: egy szakkönyvtárban aligha lehetett dolga hajléktalanokkal, fiatal gyerekekkel, idősekkel. A használók fegyelmezése sem könnyű feladat.

Természetesen nem lehet felvenni egy sokéves tapasztalattal rendelkező közkönyvtárossal a versenyt, azonban hatásos és hatékony lehet egy olyan csapat, amelyben egyaránt megtalálható a tapasztalt közkönyvtáros, és az egészen más szakmai háttérrel rendelkező szakkönyvtáros.

A cikkhez kapcsolódik *Suzi Hayes* véleménye. Ő 18 évig dolgozott egy számítógépes cégnél, majd a múlt század 90-es éveiben a floridai Parkland Public Library munkatársa lett. Ma ő az igazgató. Sohasem bánta meg a szakmai váltást: az elért sikerek és eredmények kárpótolták azért, hogy nem a végeredményt adja át a használatnak, hanem csak segít megtalálni a választ a kérdezőnek. Különösen a sok gyerekolvasó szerez neki nagy örömet.

/BAKER, Kate: *Going public.* = *Library Journal*, 2004. november 15. <http://www.libraryjournal.com/index.asp?layout=articlePrint&articleID=CA479156/>

(Papp István)

Az UNESCO „Információ mindenkinek” programja

Az UNESCO alapszabályzatának megfelelően egyik fő feladata a tudás megőrzése, sokszorozása és terjesztése, valamint a nyomtatott kiadványok cseréjében a nemzetközi együttműködés elősegítése. Az információs-kommunikációs technológiák (IKT) nyújtotta lehetőségek kihasználására fogadták el az *Információ mindenkinek* programot, amelynek célja a különbségek csökkentése az információban gazdag és szegény országok között, az információs társadalom megteremtése mindenütt a világon. A programot 2000-ben fogadták el, két korábbi program, az *Általános információs program* és az *Informatikai kormányközi program* összevonásával. A program neve is a világban végbement szemléletváltásról tanúskodik, amelyben a hangsúly a technikai kérdésekről a humán, illetve humanitárius kérdésekre helyeződött át. Az UNESCO véleménye szerint az új globális információs politikában a fő helyet nem a technológiának, és nem az információnak, hanem ezek végfelhasználójának és előállítójának, az embernek kell elfoglalnia.

A program alapvető tartalma az emberre, lehetőségeinek, szokásainak és ismereteinek fejlesztésére irányuló információs politika kidolgozása.

Mivel éppen maguktól az emberektől függ az egész emberiség, az egyes országok és népek fejlődése, az UNESCO programja egyértelmű és időszerű válasz az IKT fejlődésével és alkalmazásával összefüggő, új kihívásokra. Az UNESCO *Jog és internet* c. 2003. évi nemzetközi konferenciáján, és a kormányközi tanács 2004-ben tartott ülésén egyaránt hangsúlyozták a program fontosságát, a megfelelő költségvetési támogatás szükségességét.

Célok

A program a nemzetközi együttműködés és partnerség általános sémáit irányozza elő. Sürgeti az információs társadalom létrehozásához szükséges általános stratégiák, módszerek és eszközök kidolgozását. Ezen belül a következő feladatok elősegítését fogalmazták meg:

- az információs társadalom etikai, jogi és társadalmi kihívásainak nemzetközi szintű átgondolása és megvitatása;
- a közvagyon képviselő információ hozzáférhetőségének bővítése az információ rendszerezésével, digitalizálásával és tárolásával;